

cornerstone of I. M. Steshenko's formation as a patriot and statesman. It has been argued that the electronic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World» is an effective means of disseminating biographical knowledge in order to raise the spiritual culture of society in the conditions of modern civilizational challenges.

Keywords: Ivan Steshenko, the Ukrainian language, national education, reform, Ukrainianization, electronic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World».

УДК 004.774:37(091)(100+477)-051:[37.035:172.15](477)

Т. М. ДЕРЕВ'ЯНКО

ORCID ID: 0000-0003-3980-7584

молодший науковий співробітник

відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

e-mail: t.derevyanko@ukr.net

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОГО ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНОГО РЕСУРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Анотація. Представлено електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу», що функціонує на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Коротко висвітлено його наповнення та особливості як галузевого цифрового ресурсу. Аргументовано роль ресурсу в національно-патріотичному вихованні дітей та молоді.

Ключові слова: електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу», ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, педагогічна біографіка, національно-патріотичне виховання.

Питання національно-патріотичного виховання дітей і молоді в незалежній Україні завжди було актуальним, особливо – тепер. Одним із засобів, що має значний потенціал і може стати в пригоді для формування національно-патріотичної свідомості юних українців, є електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/>) Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. Він функціонує й розвивається на порталі установи (<https://dnpb.gov.ua/ua/>).

Історіографічний пошук дає підстави стверджувати, що до вивчення цього ресурсу зверталися такі науковці, як Л. Д. Березівська, Є. Ф. Демида, Т. М. Дерев'янко, О. П. Міхно, Т. С. Павленко, Л. О. Пономаренко, П. І. Рогова, С. М. Хопта, Н. О. Якобчук та ін. У їхніх публікаціях висвітлено історію створення, структуру та зміст цифрового ресурсу [1; 2; 4]; порушено методологічні й прикладні проблеми його наповнення [2; 6]; розкрито окремі персоналії, представлені в межах цього проєкту [5].

За понад 15 років аналізований ресурс завдяки зусиллям наукових співробітників, що його формують, інтегрував відомості про більш як 80 знаних педагогів та освітніх діячів України і світу різних історичних періодів. Причому опублікована інформація постійно оновлюється та доповнюється.

Так, електронний ресурс репрезентує біографію та творчий доробок корифеїв національної освіти – Х. Д. Алчевської, Б. Д. Грінченка, М. М. Грінченко, М. П. Драгоманова, Г. С. Костюка, А. С. Макаренка, С. Ф. Русової, О. Я. Савченко, Г. С. Сковороди, В. О. Сухомлинського, К. Д. Ушинського та багатьох інших. Крім того, серед його персоналій є ті, які довгий час були невідомі широкому загалу й несправедливо забуті через русифікаційну політику спочатку імперської, а потім і радянської влади. Зокрема, мова йде про В. Ф. Дурдуківського, Б. С. Манжоса, О. Ф. Музиченка, Я. Ф. Чепігу.

Важливо, що кожна сторінка ресурсу, присвячена тій чи іншій особистості, містить не лише біографічні матеріали, а й бібліографію творів діяча, бібліографію публікацій, в яких проаналізовано його життя та напрацювання, повнотекстові документи, фотогалерею й відомості про вшанування пам'яті (у разі наявності). Тобто в одному місці сконцентровано великий обсяг різноаспектної інформації про педагога, що дає змогу всебічно ознайомитися з персоналією, її поглядами й переконаннями. У цьому полягає унікальність аналізованого галузевого ресурсу, його вагомий внесок у розвиток цифрової педагогічної біографіки, ресурсу, який допомагає крізь призму наукових біографій системно простежувати розвиток освіти й педагогічної думки, зокрема на теренах України та сприяє відновленню національної педагогічної пам'яті [6].

Як слушно зазначає Л. Д. Березівська, «педагогічна біографіка є носієм національно-патріотичної свідомості» [3, с. 28]. Саме тому матеріали електронного інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» можуть стати в пригоді вчителям та викладачам різних ланок освіти для репрезентації життя, ідей і подвижницької праці, часто в складних суспільно-політичних умовах, під час утисків та репресій, відомих педагогів. Адже їхні долі, стійкість громадянської позиції й вболівання за майбутнє своєї Батьківщини є прикладами для сучасних дітей і молоді, які допоможуть формувати в них національно-патріотичні почуття, любов до рідної країни та її народу, а отже, ця інформація має бути залучена до освітнього процесу закладів середньої й вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як основа професійної підготовки педагогів. *Освіта для миру* : зб. наук. пр. учасників VIII Укр.-пол. / Пол.-укр. наук. форуму (8–10 жовт. 2019 р.) : у 2 т. / МОН України та ін. Київ ; Переяслав-Хмельницький, 2019. Т. 2. С. 222–228. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/717478/> (дата звернення: 21.03.2024).

2. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 21.03.2024).

3. Березівська Л. Д. Педагогічна біографіка України як носій національно-патріотичної свідомості: діалог поколінь. *Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах*

воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання : зб. тез методол. семінару, 6 квіт. 2023 р., Київ / НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки. Івано-Франківськ, 2023. С. 26–28. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735035/> (дата звернення: 21.03.2024).

4. Березівська Л. Д., Дерев'янка Т. М. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» й онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри». *Вісн. НАПН України*. 2020. Т. 2, № 1. С. 1–3 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-4>.

5. Березівська Л. Д., Павленко Т. С. Сторінка «Олександра Яківна Савченко (1942–2020)» цифрового ресурсу «Видатні педагоги України та світу» як форма поширення педагогічної спадщини в освітньо-науковому просторі. *Контексти творчості Олександри Яківни Савченко. Уміння вчитися як ключова здатність здобувачів початкової освіти в реаліях воєнного стану* : зб. матеріалів II Міжнар. пед. читань пам'яті О. Я. Савченко, 3 листоп. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Київ, 2022. С. 20–24. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733651/> (дата звернення: 21.03.2024).

6. Berezivska L. D., Pinchuk O. P., Hopta S. M., Demyda Y. F., Sereda K. V. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Inform. Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 87, no. 1. P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>.

UDC 004.774:37(091)(100+477)-051]:[37.035:172.15](477)

T. M. DEREVIANKO

ORCID ID: 0000-0003-3980-7584

Junior Researcher of the Department
of Pedagogical Source Studies and Biographistics
at V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine
e-mail: t.derevyanko@ukr.net

THE ROLE OF THE ELECTRONIC INFORMATIONAL AND BIBLIOGRAPHIC RESOURCE «OUTSTANDING EDUCATORS OF UKRAINE AND THE WORLD» IN THE NATIONAL AND PATRIOTIC EDUCATION OF CHILDREN AND YOUTH

Abstract. The electronic informational and bibliographic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World» that functions on the portal of V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, has been presented. Its content and features, as a branch digital resource, have been briefly highlighted. The role of the resource in the national and patriotic education of children and youth has been argued.

Keywords: Electronic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World», V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, pedagogical biography, national and patriotic education.

УДК 929:37]:004.774.6:[37.035:172.15](477)

Т. О. ЗОЛОТАРЕНКО

ORCID ID: 0000-0002-7533-4676

молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
e-mail: zolotarekotetiana@ukr.net

БІОГРАФІЧНІ ОНЛАЙН-ПРОЄКТИ: ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ